

Princípy dobrej VS a právo na spravodlivý proces

PhDr. Matúš VYROSTKO, PhD.

2. prednáška

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
FAKULTA VEŘEJNÝCH
POLITIK V OPAVĚ

- **nárok občanov (jednotlivcov) na dobrú správu, spravovanie vecí verejných**
- **otvorený a stále sa dynamicky vyvíjajúci proces**
- **reaguje na ekonomický, sociálny a inštitucionálny rozvoj spoločnosti s cieľom dosiahnutia určitej rovnováhy medzi štátom a občanmi**
- **súhrn požiadaviek na orgány verejnej správy a jej úradníkov na zabezpečenie riadneho a včasného fungovania verejnej správy v podmienkach demokratického a právneho štátu, v ktorom sú rešpektované základné práva a slobody, princípy spravodlivosti, slušnosti a verejnej morálky, pričom sa zároveň rešpektujú aj verejné záujmy všeobecne akceptované v občianskej spoločnosti a v štáte**

Princípy dobrej VS podľa odporúčania PV Rady Európy

Princíp viazanosti verejnej správy právom

- **všetky rozhodnutia a úkony orgánov verejnej správy musia mať oporu v právnom poriadku, ich obsah musí byť s ním v súlade a musia byť účinne vykonateľné,**
- **právomoc a úlohy vykonávateľov verejnej správy musia byť v platnom práve dostatočne jasným spôsobom upravené ašpecifikované. Osobitný význam nadobúda táto požiadavka v rámci úpravy administratívneho postihu osôb za správne delikty vykonávateľmi verejnej správy.**

Princíp rovnosti a zákaz

cieľ

- vyjadruje podstatu a zmysel existencie právnej úpravy, cieľom ktorej je v demokratickom štáte zaručiť, že v objektívne rovnakých situáciach sa s osobami bude zaobchádzať rovnako.
- Orgány verejnej správy sú týmto princípom viazané vždy,
- cieľom princípu rovnosti je predchádzať nerovnakému zaobchádzaniu s osobami a súčasne zabezpečiť, aby sa s osobami nachádzajúcimi sa v tej istej skutkovej a právnej situácii zaobchádzalo rovnako, resp. obdobne,
- za diskriminačné zaobchádzanie osobou treba podľa zákonodarstva stredoeurópskych štátov považovať také, ktoré je motivované rozdielmi pohlavia, rasy, farby pleti, jazyka, viery a náboženstva, politického alebo iného zmýšľania, národného alebo sociálneho pôvodu, príslušnosti k národnosti alebo etnickej skupine, majetku, rodu alebo iného postavenia

p nestrannosti a objektivite

- podstatu princípu objektivite možno vyjadriť tak, že správny orgán pri rozhodovaní vychádza zo všetkých skutkových a právnych okolností podstatných pre daný prípad a prihliada len na ne,
- princíp nestrannosti je základným predpokladom spravodlivého rozhodovania vo verejnej správe a je garanciou práva na spravodlivý proces. Ak je zamestnanec (úradník) verejnej správy pri rozhodovaní zaujatý, je veľmi pravdepodobné, že nebude rozhodovať objektívne.

p proporcionality

- jeho zmyslom je hľadať spravodlivú rovnováhu medzi cieľom apoužitými prostriedkami, v praxi sa uplatní v situácii, keď dochádza k stretu verejného a súkromného záujmu,
- ukladá povinnosť vykonávateľom verejnej správy ovplyvňovať práva alebo záujmy súkromných osôb len tam, kde je to nevyhnutné a to len v rozsahu nevyhnutnom na dosiahnutie požadovaného cieľa (verejného záujmu).

p vnej istoty

- zákonodarca a iné normotvorné orgány (napr. obecné zastupiteľstvo) budú vydávať len jasné (určité) a zrozumiteľné právne normy, ktorých pramene sú pre ich adresátov prístupné, z ktorých vyplývajú predvídateľné subjektívne práva a povinnosti a pre ktoré sú ustanovené dostatočné právne prostriedky na ich skutočné presadenie (vynútenie),
- fyzické a právnické osoby majú právo na tzv. **legitímne očakávanie**, ktorého účelom je garancia čitateľnosti (predvídateľnosti) správania orgánov verejnej správy a ochrana súkromných osôb pred nepredvídateľným mocenským zásahom do ich právnej situácie, na a vynútenie ktorej do určitého výsledku sa spoliehali,
- právne predpisy (osobitne zákony) poskytujú ochranu právam nadobudnutým v dobrej viere a zakazujú retroaktivitu (spätné pôsobenie) právnych noriem.

p konania v primeranej

lehote

- vychádza z poznania, že pomalá spravodlivosť je odmietnutá spravodlivosť a že spravodlivosť je vždy ohrozená, ak sa uskutočňuje priveľmi rýchlo,
- ide o univerzálny princíp, ktorý sa uplatňuje pred všetkými orgánmi verejnej moci, teda aj v postupoch vykonávateľov verejnej správy, ktorými sú priamo dotknuté verejné subjektívne práva osôb,
- v právnom štáte by nemala existovať situácia, že by pre postup verejnej správy
- nebola ustanovená žiadna lehota na vybavenie veci, resp. aspoň rámcová zákonná požiadavka na vybavenie veci včas a bez zbytočných priet'ahov (taký stav by totiž v právnej praxi spôsobil právnu neistotu).

p asti

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
FAKULTA VEŘEJNÝCH
POLITIK V OPAVE

- **uplatňovanie tohto princípu má zaručiť realizáciu všeobecného práva zúčastňovať sa na správe verejných vecí, ktoré je politickým právom občana demokratického štátu,**
- **zainteresované subjekty by mali mať možnosť ovplyvňovať rozhodnutia orgánov verejnej správy vo fáze, keď existujú v podobe návrhu.**

p rešpektovania

kromia

- súkromie predstavuje v liberálnom chápaní intímny svet človeka, ktorý je uzatvorený pred verejnosťou a najmä pred akýmkoľvek zásahmi štátu,
- zásahy do práva na súkromie sa posudzujú z troch hľadísk: z hľadiska legality (či bol zásah vykonaný v súlade s právnym poriadkom), legitimacy (či je pre zásah štátu daný niektorý z dôvodov uvedených v Dohovore o ochrane ľudských práv a základných slobôd) a z hľadiska proporcionality (zásah do súkromia je možný len vtedy, ak je to nevyhnutné, a vykonať ho možno len v duchu požiadaviek kladených na demokratickú spoločnosť).

p transparentnosti

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
FAKULTA VEŘEJNÝCH
POLITIK V OPAVE

- **spája kontrolu činnosti verejnej správy s právom osôb vedieť všetko podstatné**
- **o výkone verejnej správy,**
- **zahŕňa aj právo na informácie, ktoré je dôležitým predpokladom (garanciou)**
- **realizácie iných zákonných práv (práva na spoluúčasť, práva na prístup k spravodlivosti atď.).**

DVS a právo na spravodlivý proces

- **právo na ustanovený postup pri vydávaní a výkone rozhodnutí správných orgánov**
- **postup orgánu verejnej správy má prebiehať na základe procesných pravidiel účinných v čase začatia postupu i v prípade, ak v priebehu postupu nadobudne účinnosť nová právna úprava**

Dispozične vo

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
FAKULTA VEŘEJNÝCH
POLITIK V OPAVE

- každý má právo podat' žiadosť, návrh, podnet, sťažnosť, petíciu atd'. orgánu verejnej správy, ktorý má povinnosť podanie prijať a náležite sa ním zaoberať'. Právna úprava postupu a vybavenia podania musí vyplývať z vnútroštátneho právneho poriadku členského štátu Rady Európy.

vo byť vypočúty

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
FAKULTA VEŘEJNÝCH
POLITIK V OPAVE

- právo na informáciu o začatí procesného postupu orgánu verejnej správy,
- právo nahliadnuť do administratívneho spisu,
- právo vyjadriť sa a podávať návrhy.

vo na penie a pomoc

- dotknutá osoba, ktorá z objektívnych alebo zo subjektívnych dôvodov **nemôže** alebo **nechce** vystupovať v procesnom postupe pred orgánom verejnej správy, môže účinne presadzovať svoje práva prostredníctvom a za pomoci inej osoby, ktorá spĺňa vlastnosti požadované právnou úpravou a ktorá koná v jej mene.

vo na ukončenie konania

m

- právo na vydanie rozhodnutia a jeho oznámenie,
- právo na vydanie rozhodnutia a jeho oznámenie v primeranej lehote,
- právo na odôvodnenie rozhodnutia,
- právo na poučenie o riadnych oprávnených prostriedkoch.

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
FAKULTA VEŘEJNÝCH
POLITIK V OPAVE

vo na manie

rozhodnutia

- **preskúmanie neprávoplatných rozhodnutí vrámci verejnej správy je v stredoeurópskych štátoch dôležitým nástrojom ochrany osôb.**
- **Preskúmava sa zákonnosť aj správnosť rozhodnutí.**
- **Orgánom oprávneným na preskúmanie môže byť orgán, ktorý rozhodnutie vydal, alebo orgán vyššieho stupňa alebo špeciálny odvolací orgán.**

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
FAKULTA VEŘEJNÝCH
POLITIK V OPAVE

Právo na náhradu škody spôsobenú (ne)konaním orgánu VS

- **existencia verejnoprávnej zodpovednosti (zodpovednosti orgánov verejnej správy) sa považuje za nevyhnutný atribút demokratického a právneho štátu.**
- **Rozsah, podmienky a spôsob uplatnenia náhrady škody upravujú zákony jednotlivých štátov.**

Ďakujem za pozornosť

PhDr. Matúš Vyrosto, PhD.
matus.vyrostko@fvp.slu.cz